

Motion till riksdagen
2010/11:Kr296

av Tuve Skånberg (KD)

Ungas självmord via Internet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sökordsoptimering för att via Internet motverka självmord bland unga.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda huruvida proaktiva självmordssajter på Internet bör förbjudas i lag.¹

¹ Yrkande 2 hänvisat till KU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Den senaste 25 åren har antalet självmord i Sverige nästan halverats. År 1980 avled 2 243 personer till följd av självmord, mot 1 467 år 2008.

Regeringens insatser för färre självmord innefattar bland annat utvecklad psykiatri med fokus på tillgänglighet till barn- och ungdomspsykiatri, händelseanalys vid självmord, samarbete med frivilligorganisationer och sänkt alkoholkonsumtion. Hösten 2009 tillsatte Socialdepartementet en utredning med uppdrag att klargöra och analysera förutsättningarna för att inom hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens område utveckla och förbättra händelseanalyser av inträffade självmord. Utredningen presenterade i april 2010 delbetänkandet Första hjälpen i psykisk hälsa.

Med anledning av detta delbetänkandes förslag har regeringen i september 2010 beslutat att ge Nationell prevention av suicid och psykisk ohälsa (Nasp) vid Karolinska Institutet i uppdrag att genomföra en pilotstudie för att förebygga självmord. Projektet syftar till att öka kunskapen om och förståelsen för självmordsprocessen, bedöma hjälpbehov och förmedla redskap att bemöta en självmordsnära person och bidra till att han eller hon söker professionell hjälp. Regeringens vision är att ingen ska behöva ta sitt liv.

De senaste 25 åren har alltså antalet självmord i Sverige nästan halverats, men detta gäller åldrarna över 25 år. Självmorden i de yngre åldrarna har inte sjunkit på samma sätt. År 1980 avled 35 ungdomar i åldern 15–19 år till följd av självmord. År 2006 hade antalet stigit till 49 och år 2008 till 66. Uttryckt i självmordstal, antal självmord per 100 000 invånare och år, blir siffrorna 6,0–8,0 och 10,3.

I åldersgruppen 15–24 år har ingen minskning kunnat ses sedan 1990-talets början.

Jämfört med andra europeiska länder ligger de svenska männen självmord på 27:e plats, medan de svenska kvinnornas självmord hamnar på 11:e plats enligt WHO:s jämförande statistik. Det förefaller alltså som om svenska kvinnor har en mer utsatt position än männen jämfört med andra europeiska länder.

De allra flesta försöken till självmord utförs av unga kvinnor i åldern 15–24 år. Försök till självmord är en av de största riskfaktorerna för att senare i livet avlida till följd av självmord.

Samtidigt som antalet självmordsförsök och självmord inte sjunkit i de yngsta åldersgrupperna – och då särskilt bland unga kvinnor – vet vi att det är i dessa åldersgrupper som den största användningen av Internet återfinns.

Internet har en stor genomslagskraft, särskilt hos unga. Söker man på sökmotorn Google på det engelska ordet ”suicide” får man 54 miljoner träffar. Många av dessa träffar är så kallade proaktiva suicidsajter, som förespråkar självmord och berättar om metoder hur man säkert ska kunna ta livet av sig. Det är alltså dessa de yngsta, mest sårbara personerna kan ta del av när de känner sig deprimerade, olyckliga, ensamma, utan stöd och har tankar på självmord. Ett allvarligt exempel på konsekvenserna av en sådan negativ information gavs nyligen när en 21-årig ung man i Sverige tog sitt liv genom

Fel! Okänt namn på

hängning – framför en webbkamera. Självmordet sändes alltså online. Alla – hela världen – kunde ta del av detta i samma ögonblick det inträffade.

Vi vet att självmordsbeteende ofta är impulsivt. En individ kan söka information om suicid på nätet, men han kan lika gärna avledas från sina tankar genom att hitta sajter som visar att det finns hjälp att få så att han inte tar sitt liv.

Dr Keith Harris, University of Queensland, Australien, har undersökt över 1 000 suicidala nätsurfare varav han identifierade 500 ”suicide surfers”. Suicide surfers använde Internet för att söka sajter dels som erbjöd stöd, dels som beskrev metoder för att begå självmord. Suicide surfers hade större risk att dö.

Dr Harris menar att dessa människor för en inre dialog om huruvida de ska leva eller dö, vilket de inte alltid bestämt sig för när de söker självmordsinformation. I stället vill de på nätet hitta stöd för endera valet.

Sedan år 2005 förbjuder australisk lag proaktiva suicidsajter, enligt lagförslaget Criminal Code Amendment (Suicide Related Material Offences Act) 2005, No 92.

Samtidigt med ett sådant förbud är det viktigt att ha information på Internet om var hjälp finns att få för människor med suicidtankar och -planer. För den som söker på ”suicide” finns en sådan positiv engelskspråkig nätsajt som avråder från självmord och visar att hjälp finns att få: ”Thinking about suicide? Read this first!”

På svenska har Västsvenska nätverket för suicidprevention publicerat en liknande information som man kan ladda ner: ”Psykisk livräddning, en första lektion om suicidprevention för dig som tänker på självmord” – en 12-sidig broschyr som talar direkt till den som har självmordstankar (<http://www.suicidprev.com>).

Mot denna bakgrund är det viktigt att uppmärksamma att självmordsfrekvensen inte sjunkit i de yngsta åldrarna i Sverige och att det finns outnyttjade möjligheter att sätta in aktiva självmordsförebyggande åtgärder riktade till denna grupp. En del av åtgärderna bör lokaliseras till Internet eftersom unga människor, och särskilt så kallade suicide surfers, i hög grad söker information där.

Här bör statliga medel nyttjas till sökordsoptimering så att den som söker på ord kopplade till självmord som första länk får hjälp att inte begå självmord utan tvärtom få vård och stöd enligt de modeller som presenterats ovan.

Utöver detta bör en utredning tillsättas om de proaktiva självmordssajterna på Internet och om de bör förbjudas enligt lag på samma sätt som i Australien. Detta ges härmed regeringens till känna.

Stockholm den 26 oktober 2010

Tuve Skånberg (KD)